

ПОКАЗНИКИ ПЕРЕОГЛЯДУ ІНВАЛІДІВ В УКРАЇНІ ЗА 2016 РІК

Безсмертний Ю.О., Безсмертна Г.В., Яворовенко О.Б.

Науково-дослідний інститут реабілітації інвалідів Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, Україна

В Україні при загальній чисельності постійного населення 42 760 516 чоловік (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя) чисельність осіб з інвалідністю становила 2 495 241 (5,83% від загальної чисельності населення).

При аналізі переогляду інвалідів виявлено, що з числа повторно визнаних інвалідами попередня група інвалідності підтверджена у 86,0% осіб (на 0,2 % більше, ніж у 2015 р.). Показники обтяження групи інвалідності (6,7%) вищі, ніж показники її зниження (5,1%), і суттєво не відрізняються порівняно з 2015 р. (6,9 і 5,1%, відповідно). Таке співвідношення свідчить про накопичення в суспільстві контингенту інвалідів більш важких груп.

Найвищий відсоток підтвердження рішень відмічено у Івано-Франківській (90,6%) та Харківській (89,0%) областях. Показники накопичення інвалідів з попередньою групою інвалідності, що перевищують середні, визначались у 10 областях України (Вінницька, Волинська, Донецька, Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька). Змінювалися рішення МСЕК за рахунок підвищення групи інвалідності найчастіше у Житомирській, Черкаській областях та м. Києві (відповідно 11,0%, 13,1% та 9,5% при середньому показнику по Україні – 6,7%). Меншими, ніж в середньому по Україні, показники зниження групи інвалідності були у 13 областях (Вінницькій, Волинській, Донецькій, Житомирській, Івано-Франківській, Львівській, Одеській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Чернівецькій, Чернігівській).

У 2016 р. суттєвих змін у розподілі інвалідів за групами інвалідності порівняно з 2015 р. не відбулося. Відсоток інвалідів III групи при переогляді склав 67,6% (у 2015 році – 67,4%), II – 27,3% (проти 27,4% – у 2015 р.), I групи – 5,1% (проти 5,3% – у 2015 р.). Показники визнаних інвалідами III групи були вищими від середніх у 13 областях України, серед яких можна виділити Львівську (77,4%), Рівненську (76,6%), Кіровоградську (75,0%), Тернопільську (74,1%) області. I група інвалідності у 2016 році найчастіше визначалася у Черкаській (8,5%), Житомирській (7,9%) та Чернігівській (7,6%) областях. Найменша питома вага визнаних інвалідами I групи спостерігалася в Харківській (3,0%), Івано-Франківській (3,7%),

Дніпропетровській (3,8%), Одеській (3,9%) областях. ІА група інвалідності найчастіше визначається у Черкаській (2,9%) та Херсонській (2,3%) областях, ІБ – у Чернігівській (6,0%), Житомирській (5,7%) та Черкаській (5,6%) областях. Висока питома вага інвалідів обох підгруп І групи інвалідності були у Черкаській (2,9 та 5,6% – ІА та ІБ відповідно), Житомирській (2,2 та 5,7% – відповідно), Херсонській (2,3 та 4,9% – відповідно) областях. Показники в цих областях перевищують середні по Україні, що потребує ретельного вивчення ситуації.

Результати переогляду інвалідів за 2016 рік свідчать, що у 97,8% випадків визначення інвалідності продовжується (аналогічно показнику 2015 р.). Найбільша питома вага визнаних інвалідами при переогляді – у Житомирській та Івано-Франківській областях (по 99,4%), а також Харківській області (99,2%). Відповідно, у Житомирській та Івано-Франківській областях при переогляді лише по 0,6% інвалідів визнаються працездатними, у Харківській – 0,8%. Показник не визнаних інвалідами у 2016 р. – 2,2%. Це продовжує негативний тренд минулого десятиліття (2007 р. – 3,2%, 2008-2009 рр. – 3,1%, 2010 р. – 2,7%, 2014 р. – 2,3%, 2015 р. – 2,2%) і вказує на накопичення в суспільстві неповнофункціональних осіб.

При переогляді інвалідів ІІІ групи у 2016 році не визнано інвалідами лише 3,2% осіб, що суттєво не відрізняється від показника 2015 року (3,1%). Але зважаючи на те, що з 2008 до 2015 рр. спостерігалось його поступове зменшення (2008 р. – 5,0%, 2009 – 4,9%, 2010 р. – 4,3%, 2013 – 4,0%, 2015 – 3,1%), можна зробити висновок, що інвалідам все частіше при переогляді зберігають ІІІ групу.

За показником повної реабілітації інвалідів намітилась стійка негативна тенденція до його зниження: у 2007 р. він складав 3,2, у 2008-2009 рр. – 3,1, у 2010 р. – 2,7, у 2014- 2015 рр. – 2,3, у 2016 р. він знизився ще на 0,1, склавши 2,2 на 100 переоглянутих. Найвищі значення показника спостерігаються у Запорізькій (4,2), Дніпропетровській (4,1) та Кіровоградській (4,0) областях; найнижчі – в Житомирській та Івано-Франківській (0,6), а також у Харківській (0,8) областях. Загалом у 11 областях показник знизився в тій чи іншій мірі і у 10 – піднявся. Серед цих областей можна виділити Херсонську область, що піднялася на 7 рангових позицій у порівнянні з 2015 роком (з 13 на 6 місце) та ряд областей, що спустилися на 8-13 рангових позицій (Чернівецька – з 2 на 12 місце, Вінницька – з 8 на 16 місце, Хмельницька – з 9 на 22 місце). Стабільно низьким протягом 3-х років поспіль показник повної реабілітації залишається в Івано-Франківській та Житомирській областях.

Показник часткової реабілітації інвалідів у 2016 р. залишився на рівні 2015 р. і становив 16,0. Вище від середнього по Україні він був у 13 областях, що також приблизно відповідає ситуації минулого року. Найбільшим він є у Закарпатській (26,8), Рівненській (25,8) та Кіровоградській (21,6) областях, найнижчим – у Житомирській (12,1) та Донецькій (12,3) областях, причому у Житомирській, Закарпатській та Рівненській областях такі тенденції спостерігаються впродовж 3-х останніх років.

Показник сумарної реабілітації у 2016 р. також не змінився та становив 7,3, як і у попередньому році. Проте в динаміці за період 2007-2016 рр. він зменшився в 1,2 рази. Незважаючи на це, він лишається все ж таки більшим за показник обтяження інвалідності (6,7).

Отже, у 2016 р. не відбулось суттєвих змін практично за всіма показниками переогляду інвалідів (повної, часткової та сумарної реабілітації, а також реабілітації інвалідів III групи) – як в абсолютному обчисленні, так і на 100 переоглянутих. Показник сумарної реабілітації переважає над показником обтяження інвалідності. Ця відносна стабілізація не може вказувати на позитивні зсуви, адже загалом за останнє десятиліття ці показники мають тенденцію до погіршення, що спонукає звернути увагу МСЕК на організацію та контроль проведення інвалідам реабілітаційних заходів у міжкомісійний період.

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРОГРАМ РЕАБІЛІТАЦІЇ ІНВАЛІДІВ В УКРАЇНІ ЗА 2016 РІК

Безсмертний Ю.О., Безсмертна Г.В., Яворовенко О.Б., Присяжнюк Л.В.

Науково-дослідний інститут реабілітації інвалідів Вінницького
національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця,
Україна

Протягом останніх років МСЕК проведена робота з удосконалення процедури складання індивідуальних програм реабілітації (ІПР) інвалідів. Максимально скоротивши час її формування, вони значно підвищили якість експертно-реабілітаційної діагностики, визначення реабілітаційного потенціалу і реабілітаційного прогнозу, формування реабілітаційного експертного висновку.

У 2016 р. в Україні (без урахування показників АР Крим та м. Севастополя та непідконтрольних територій Донецької та Луганської областей) було складено 481 752 ІПР, що становить 97,8% від кількості усіх